

Sådan planlægger I en øvelse på vandværket

**Danske
Vandværker**

Fokus på dit drikkevand

Formål med vejledningen

Vejledningen er et værktøj til jer på vandværket, der arbejder med beredskab. Øvelsesvejledningens formål, er at styrke vandværkets beredskab og driftssikkerhed gennem målrettet træning, så bestyrelsesmedlemmer og medarbejderne er forberedte på, hvordan I håndterer uforudsete hændelser og sikrer en stabil og sikker vandforsyning.

Beredskabsøvelser er vigtige, fordi de sikrer, at I kan reagere hurtigt og korrekt ved uforudsete hændelser som forurening, driftsstop eller strømafbrydelser. Øvelserne styrker jeres viden og samarbejde, afprøver beredskabsplanen i praksis og afdækker svagheder, så beredskabet kan forbedres.

Typer af øvelser

Procedureøvelser

Procedureøvelser bruges til at teste én eller flere procedurer. Det kan f.eks. være evakueringsøvelser. Eller en test af om medarbejdere indfinder sig fysisk det sted, som beredskabsplanen beskriver. Procedureøvelser kræver ikke mange ressourcer, da der er fokus på at teste procedurer, som vandværket allerede har eller skal have implementeret. Det kan anbefales, at personer, der normalt arbejder med driften af vandværket, deltager i procedureøvelsen.

Dilemmaøvelser

Dilemmaøvelser er øvelser, hvor I diskuterer, hvordan I vil håndtere dilemmaer under en krise. Disse øvelser introducerer typisk flere dilemmaer, men kan også bestå af kortere diskussioner af udvalgte temaer. Tidsrammen for en dilemmaøvelse bør være 2-3 timer, så I har tid til at reflektere og diskutere med hinanden.

Deltagere i en dilemmaøvelse bør være medarbejdere i driften og medlemmer fra bestyrelsen, da flere synspunkter skaber en god debat under øvelsen.

Krisestyringsøvelser

Krisestyringsøvelser er øvelser, hvor en bredere deltagerkreds øver deres faktiske roller og ansvar under en simuleret krise. Her får I øvet jeres samarbejdsrelationer grundigt i større målestok og i længere tid end ved dilemmaøvelser – også i forhold til personer og organisationer, som I skal samarbejde under en virkelig hændelse.

På den måde kan I i højere grad teste praktiske aspekter af organisationens planer og procedurer. Typisk vil større organisationer eller kommuner planlægge og holde krisestyringsøvelser, og et vandværk kan blive inviteret til at deltage i en kriseøvelse.

Fuldskalaøvelser

Fuldskalaøvelser er øvelser, som indebærer indsættelse af materiel og mandskab på fysiske lokaliteter f.eks. et fiktivt skadested. Fuldskalaøvelser kan inkludere hele spektret af krisestyringsopgaver og alle tre beslutningsniveauer.

Fuldskalaøvelser involverer typisk også koordinering mellem mange deltagere fra flere forskellige organisationer. Derfor er fuldskalaøvelser også ressourcekrævende. Typisk vil beredskab eller politi planlægge og afholde fuldskalaøvelser, og vandværker – kan efter hvilken form for fuldskalaøvelse, der er tale om – blive inviteret med som øvelsesdeltager.

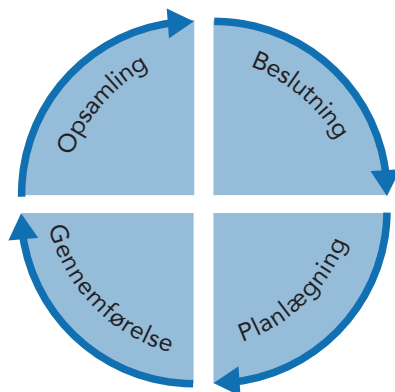
Danske Vandværkers anbefalinger

- Danske Vandværker anbefaler, at I minimum en gang om året gennemfører en dilemmaøvelse, hvor I diskuterer, hvordan truslen skal håndteres. Dilemmaøvelsen kan gennemføres oftere, hvis trusselbilledet ændres markant.
- Danske Vandværker anbefaler, at I gennemfører en procedereøvelse, når I tager nye systemer i brug.
- Danske Vandværker anbefaler, at medarbejdere og bestyrelse minimum hvert andet år gennemfører en fuldskalaøvelse, hvor I tester jeres materiel, herunder den generelle beredskabsplan, it-beredskabsplan samt plan for fortsat drift.

Hvordan gennemfører I en planlægningsproces?

Når I skal planlægge en beredskabsøvelse, er der mange overvejelser og beslutning, I skal tænke over.

Figuren viser de faser, I vil komme igennem, og der vil være forskellige beslutninger, I skal træffe i de forskellige faser.

Værktøjer til processen

Beredskabsguiden
Beredskabsplanlægning
Beredskabsplan
Risikoenalysen

Beslutningsfasen

- Hvad er øvelsens fokus?
- Fokus på læring: Skal øvelsen give mulighed for at afprøve nye metoder eller tiltag, som kan justeres undervejs?
- Fokus på at kontrollere: Skal fokus være at teste procedurer og planer for at se, om planerne virker efter hensigten?

Beslut, hvilken form for øvelse I ønsker at afholde ud fra et defineret formål.

Planlægningfasen

- Fastlæg et klart og specifikt mål for øvelsen, f.eks. at træne specifikke procedurer eller forbedre beredskabsorganisationen.
- Vælg et scenarie: Udvikl et realistisk scenarie, f.eks. nødstrøm eller it-nedbrud, der passer til de scenarier, I har identificeret i risikoanalysen.
- Udarbejd en drejebog: Lav en detaljeret drejebog og tilhørende eventkort for at styre øvelsen og sikre, at den følger planen.
- Øvelsesskabelon kan findes på danskev.dk > Beredskab > Øvelser.

Gennemførelse

Når øvelsen skal gennemføres, er det en god ide at lave en drejebog. Drejebogen hjælper øvelsesplanlæggeren til at holde en rød tråd igennem hele øvelsen.

- Start med en introduktion: Giv deltagerne en kort introduktion til øvelsen og deres roller.
- Følg drejebogen: Start øvelsen med det første scenarie og lad deltagerne handle baseret på deres beredskabsplaner.
- Gennemfør flere scenarier: Afvikl efterfølgende 3-4 scenarier, som indeholder realistiske situationer, der kræver handling.
- Observer og vejled: Undervejs observerer og guider instruktørerne deltagerne.
- Afslut med en kort debriefing: Lad deltagerne give feedback efter hvert scenarie - det giver umiddelbar læring.

Opsamlingfasen

Opsamling efter øvelsen: Afslut med en opsamling, hvor der reflekteres over de handlinger, der blev udført, og de handlinger, der skal ændres.

Efter øvelsen kan I stille følgende spørgsmål

- Hvad fungerede godt under øvelsen?
- Hvor var der nogle udfordringer, og hvorfor var det en udfordring?
- Hvordan kan vi forbedre vores fremtidig beredskab ud fra læringen af øvelsen?